

Thomas Westerborn

Arkitektur och politik

Lantdagens hus och representationsreformen i Finland 1906

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND
HELSINGFORS 2006

Innehåll

Förord 7

I. Parlament och representation 9

Parlamentshusen som forskningsobjekt 12
Det parlamentariska rummet 14
Politisk arkitektur i 1800-talets Helsingfors 21
Belgiens nationalpalats 22
Ständerhusfrågan 1863–1888 24
Agathon Meurman 27
Viktor Magnus von Born 31

II. Enkammarlantdagen och byggnadsfrågan 1905–1912 35

Ständerhuset byggs om 35
Gustaf Nyström 38
En nybyggnad på Observatorieberget 42
Nestor Emanuel Huoponen 47
Tillbaka till Ständerhuset 48

III. Nybyggnad eller ombyggnad – arkitekturtävlingen 1908 53

Praktiskt eller estetiskt? 53
De båda huvudalternativen 56
Eliel Saarinen 59
Representationsreformens krav 66
Lantdagshusets placering 72
Observatorieberget – huvudstadens kapitolium 77
Kostnader och praktiska frågor 80
Internationella jämförelser 84

IV. Partierna och lantdagshuset 87

Socialdemokraterna 88
Wäinö Wuolijoki och
Edvard Valpas – två vänstermän 90

Svenska folkpartiet 93
Emil Schybergson 94
Gammalfinnarna 96
Ernst Gustaf Palmén 99
Ungfinnarna 100
På högerflygeln – Jonas Castrén,
Theodor Homén och Tekla Hultin 101
Agrarerna 104
Bergspartiet och dalpartiet 106

V. Avgörandet på högsta ort 109

Leo Mechelin 110
Senatens utlåtande 1909 113
Avslaget från kejsaren 1910 114
Presskommentarer 116
Senatens utlåtande år 1912 118
Frivilliga brandkårens hus
och den nya lantdagen 121
Generalguvernörens hållning 122
Det slutliga avgörandet 1912 123
Kritik mot senaten och regeringen 124
Nikolaj II och lantdagshusfrågan 129
Ministerrådets roll 130
Ryska riksintressen i Finland 131
Politiker och parlamentsbyggnader 133

VI. De politiska perspektiven 135

Lantdagshusfrågan och
massdemokratins tidevarv 136
Konflikten om de finska
militärkontributionerna 138

Noter 145
Källor och litteratur 155
Personregister 164
Bildkällor 166